

REGIONAL PLAN FOR KULTURMILJØ I TRØNDELAG

Høringsuttalelse til Regional plan for kulturmiljø 2022 – 2030, fra museumsnemnda i Grong kommune:

Museumsnemnda i Grong kommune har tidligere sendt to innspill til høringsdokument for Regional plan for kulturmiljø. I tillegg til det som er nevnt i disse, ønsker vi å få med **Rognsmoen fornminneområde** på lista over prioriterte kulturmiljø i kommunen.

Dette på bakgrunn av følgende:

Rognsmoen er et stort og viktig fornminneområde knytta til jernalderens bosetting i utmarksområder. Lars Stenvik, mangeårig forsker på Trøndelags jernalder-historie, beskriver Rognsmoen som et av de mest interessante fornminneområder i hele Namdalen. Han sier blant anna: ... *Her finnes et helt spektrum av fornminner, både gravhauger, dyregraver, hustuffer og oldtidsveier. (...) ... Alt i alt er Rognsmoen et enestående anlegg, og det er ikke uten grunn at dette området av arkeologer er foreslått å inngå i en gruppe av høyt prioriterte fornminner på landsbasis.*

I tillegg til Rognsmoen er det videre oppover Sandøldalen registrert spor etter flere ødegårdsanlegg, som alle trolig ble avfolka med Svartedauen. Denne *ødegrenda* er et typisk eksempel på bosetting og virksomheter i «omlandet» til de mer sentrale jordbruksområda, der maktsentra ble lokalisert ved naturlige trafikk-knutepunkt. I tillegg til beitebruk, fangst og utmarkshøsting har trolig myrjalmsmelting og jernproduksjon i utmarksområda omkring trolig vært en del av levegrunnlaget. Om det skriver Stenvik blant anna: ... *I denne forbindelse kan det være verdt å merke seg at man har funnet spor etter jernutvinning både på Godejord og Sandnes. Myrjalmsmelting kan derfor ha vært noe av næringsgrunnlaget her som oppveide for mindre jordvidde.*

Fornminneområdet på Rognsmoen og i nærområdet ble første gang omtalt av lærer og lokalhistoriker Johs. Urstad fra Grong, i en artikkel i årboka for Nord-Trøndelag historielag i 1924. Seinere ble fornminnene her oppe også registrert og omtalt av konservator Th. Petersen ved Vitenskapsmuseet. Norsk kulturråds «Utvalg for sikring av høyt prioriterte fornminner» (oppnevnt 1965!) hadde med Rognsmoen på sin første liste over «*våre mest storslåtte minner fra oldtiden, som bør sikres for fremtiden*». Fra Namdalen var storhaugene ved Bertnem og Herlaugshaugen på Leka de andre fornminnene på Kulturrådets liste!

Kulturmiljø knytta til utmarksbruk har det vært relativt lite forskning og kunnskapsformidling om. Rognsmoen er et konkret og typisk eksempel på bosetting og virksomheter i «omlandet» til de sentrale jordbruksområda, der spora etter handel og makt i Grong kommune vises tydeligst ved Væremsfeltet og store gravhauger. Væremsfeltet er allerede med på den foreslåtte lista over prioriterte kulturmiljø i Grong kommune. Av det som er nevnt over mener vi det også er viktig å få med Rognsmoen fornminneområde på samme liste.

Grong, 29.09.21